

la família, és la tradició, és la terra i és la generació dels que foren i la dels que vindran, és quan aquell imperatiu gosariem dir sobre-humà el llessa a accions que un hom creuria també sobre-humanes. L'heroi és llavors com l'encarnació de tots els sentits i del geni de la raça i és, quan ell en una mena de claror de turmentada que en aquells moments sublimes deu tempestar el seu esperit se n'adona d'aquest valor representatiu que té de la raça, que es sent munit del do de l'eternitat que el fa immortal. La mort ja no serà més per ell la mort, serà la millor manera de perpetuar-se. La fredor de la tomba ja no gelarà més el seu peu. Una tebior d'immortalitat li acaronarà la testa. Ja no serà una llosa pesanta que li farà greu el son, serà un arc de glòria que el vetllarà i ajuntarà els que foren amb els que seran.

I tornant a la imatge de l'incendi que havíem fet de l'heroisme, direm que aquest foc que crema l'heroi i aquesta claror que el nimba es propaga i s'encomana. De la darrera guerra ens queden exemples com aquell del: *Debout les morts!* que ens fan veure tot un cos d'exèrcit convertit en un cos d'herois. I quan l'ambient hi és propici i quan el vent de l'adversitat és prou fort, l'heroisme llavors pren per tota una pàtria. Ho veïem també en la gran guerra. Es llavors quan es veuen tants casos d'herois anònims i que arriben a gests sublimes mateix el que comana que els que obeeixen, l'home públic que el pagés més humil de la muntanya. Es clar que aquest estat nacional no és ni pot ésser habitual si no és promou en els moments més solemnes.

Quan a Catalunya arribi aquest moment no hi mancarà tampoc l'heroisme. No hem de creure que siguem de pitjor condició els catalans que la gent d'altres països. Més d'un home dels mateixos que ara són escèptics es sentiran presos del mateix incendi.

Si en moments d'una emoció profunda, com en sentir per exemple una bona música de la terra o en tenir una enyorança de la pàtria, un hom ja és pres d'aquests enervaments que et fan sentir tot tu una llàgrima i un mar de sang en revolta, amb aquella fredoreta que t'esborrona els polsos, que no farà quan sentirem el primer crit de guerra i quan veurem la nostra senyera arborada, no per autorització de l'opressor, sinó per imposició dels catalans que la voldrem fer prevaldre per honor de Catalunya!

Apel·lem al principi de les nacionalitats, quan la nació opresa és superior per l'esperit, ço es, per la civilització, a la opressora. Els partidaris absoluts de la nacionalitat seriem de migrat esperit, si el nostre objecte no fos la perfecció humana.

RENAN.

Elogi de l'odi

El sentiment de l'odi és cosa desconeguda a Catalunya. En les característiques racials del nostre poble, aquest aspecte tan viu de l'ànima humana s'hi mostra d'una manera tan diluïda que gairebé es pot parlar d'absència absoluta. I és estrany! Per que, essent el sentiment de l'amor una cosa tan exacerbada en la nostra gent, sembla que l'odi, si més no per la llei del contrast, hauria d'ésser una força igualment viva.

Amb tot, però, és comprèn. El català substitueix l'odi amb la fredor del menyspreu, amb la rialla emmetzinada del sarcasme. El català a desgrat de tenir, en general, la ment bon xic perversa, té l'ànima d'infant. Així s'explica que l'odi no arrela en la carnadura catalana, i que l'amor català, el qual, decididament, ha de qualificar-se d'exaltat prengui, moltes vegades, aspecte gris i agafi, estranyament, temperatura tèbia. Molts catalans s'han de veure, en els casos d'amor, motejats, paradoxalment, de despresos i de freds i de mancats de vehemència.

I és que el fenomen el crea la manca del contrast. Si no existís l'obscur, no coneixeriem el clar. Si no hi hagués la fosca, no sabríem res de la llum. Si no existís l'odi, no distingiríem, doncs, l'amor.

Aquesta carència d'odi dintre l'ànima racial catalana, aquesta particularitat que a molts plaurà i que sembla de gran honor pel nostre poble, jo m'atreviré a enyorar-la. Lamento que el català no posseeixi aqueta certa quantitat d'odi que ha de posseir tot humà, i ho lamento amb el cor amargat per que sé, positivament, que aquesta deficiència és el motiu principal en l'origen de la gran dissort que, en el decurs de la Història, ha sofert la nostra Catalunya, engrillonada i esclava.

La carència de l'odi ens ha modulad des del primer moment una ànima inservible, si es considera que la nostra existència nacional havia d'ésser un constant esforç

per salvar-nos del perill de conquesta en que, nació petita i al peu dels grans camins mundials, vivíem sempre exposats. Es dona el cas insòlit que Catalunya ha estat gairebé sempre dominada per races inferiors a la indígena. I és que la carència de l'odi ha fet prevaldre sobremanera en la nostra ànima la desventajosa situació d'exagerada condescendència. Nostra dissort nacional ha estat tot-hora motivada per un sentit absolutament mal comprés de la condescendència. Des dels primers conqueridors fins als darrers opressors nostres, tant els romans d'adés com els espanyols d'ara, sempre ens han dominat gràcies a la nostra fatídica condescendència. Volenterosos acceptàrem la cultura del Laci i amb una benevolença revoltant admeterem les pompositats perniciosos de la Castella abominable. Si el cas dels alarbs podria presentar una excepció d'aquesta regla, podem dir que és gràcies a l'esperit sectari religiós d'aquells temps a Catalunya que, saludablement, va ocupar la plassa de l'odi que avui enyorem.

Adhuc en els moments de la nostra plena independència aquest malaventurat to condescendent ens ha caracteritzat, perjudicant-nos. Tenim, per exemple, l'Alt Rei En Jaume cedint malaguanyadament al seu gendre, el rei de Castella, el regne de Múrcia conquerit guerrísticament als musulmans. Tenim també la enorme i lamentabilíssima equivocació històrica de la renúncia voluntària del nom de Catalunya en constituir-se la Corona d'Aragó. I encara si això no suffís, n'és una prova feaent, en els temps calamitosos de la nostra decadència, l'acte condescendent de Casp que, generosament, l'història universal, compassiva, no ha volgut qualificar d'estat de covardia. I fins en temps de plena dominació espanyola, la nostra anormalitat psicològica, irremeiable i odiosa, ens ha fet cometre actes tant de funestes conseqüències històriques com de vergonyosa indignitat. Recordis només les inexplicables col·laboracions catalanes en les guerres d'Espanya — el Bruch; els voluntaris d'En Prim; Cuba; darrerament, el Marroc. . .

Els pobles que tenen plets que s'han de liquidar per les armes, necessiten de l'odi tal com del pa espiritual del patriotisme. Els problemes nacionalistes tots, dessorra les vestidures sentimentals filles de l'amor, han d'amagar, si volen assegurar el recobriment de la seva llibertat, les espines inclites de l'odi. Els moviments nacionals, que son, objectivament, efusius i poètics, han d'anar emparats, per dins, d'una ossamenta especulativa. Aquelles cristianes resignacions i aquelles imparcialitats còmplices a les quals som tan propensos els catalans, són, veritablement, en els plets nacionals, d'una innocència ridícula. A Catalunya es reb l'insult real i palpable i, de passar res, màxim es clama temoregament contra un opressor abstracte que ningú no podrà definir. Es al senyor de Guadalajara, al de Valladolid, al de Plasència, que cal encarar-se! Ells són els nostres opressors. Exceptuant-ne solament els esperits oberts i revolucionaris que també lluiten per una llibertat de dignificació humana d'acord sempre amb nosaltres i als quals allarguem lliurement els braços, ells son els representants dels Anidos, dels Arlequis. . . en una paraula, de tots els monstres que amb cobejança carnívora ens envien al si mateix de la nostra màrtir Catalunya. Ja veureu, catalans, aquesta Espanya decrepita que cap català desgraciadament no odia, com s'alçarà sencera per una guerra santa el dia que podrà saciar son odi secular en una guerra sagnant contra Catalunya!

Cal fomentar l'odi. Cal que cada català s'en faci l'elogi i l'estimi com una preada virtut. Cal que tot-hom es captinui de la gravetat i la importància dels greuges que l'Espanya opressora ens ha infligit. Que cada u, llavors, enlloc d'esforçar-se a ésser condescendent amb el tal o qual senyor espanyol « que no hi té cap culpa », l'odiï fins a la mèdula i li esmicoli l'ànima maleïnt tota la seva generació així la pretèrita que la futura.

O s'estima Catalunya o no s'estima Catalunya. O s'odien llurs enemics o hom es passa a l'altra banda com un apóstata o un traïdor. En les qüestions de pàtria no hi ha mitges tintes. Cal que cada català es percati de ço que vol dir ésser esclau i tenir una pàtria que es migra en el captiveri. Ara que l'allau espanyola corre desfermada per la nostra terra, i la nostra bandera és escupida i befada i calcigada pel fang; ara que l'escarpre castellà arrenca de les llambordes el segell de la nostra pàtria; ara que la llengua catalana és escarnida, i s'amordaça la boca dels catalans, i es fermem les escoles, i es priva les donzelles de cantar la cançó catalanesca del patriòtic amor, és hora de netejar-nos higienicament de tota condescendència. Diuen que l'odi és groc de misèria i de putrefacció i d'ignominia. Jo us dic catalans que és or macís com una enorme joia. Es l'aúrfic contrast de la rojor de l'amor. Que cada català recordi que els pals d'or pur i els pals grana de la nostra senyera són símbols una meitat de l'amor i l'altra meitat de l'odi. Amor abrindat per Catalunya i odi implacable i obert per l'opressiva i abominable Espanya.

La tragèdia « rojo-gualda »

En un diari il·lustrat de Barcelona varem veure, no fa gaires dies, una fotografia color sèpia d'alló més suggestiva. Representava una festa escolar d'aquelles que, ara més que mai, se celebren amb pompa oficial en gairebé tots els pobles i poblets de Catalunya. Hi havia arc de triomf, domassos, gariandes de paper, arribada de les autoritats (!), discursos, àpat, repartiment de premis. . .

Sota un sol pesat de març, entre les parets de tàpia de les cases, en la tortuositat dels carrers encodolats, es veien la gent vilatana, commosa, seguint la processó. Entre un núvol de pols, aquesta anava precedida d'un automòbil-turisme que conduïa les autoritats. Més endavant, la música. I entremig de tota aquesta barreja, la quitxalla de les escolars amb sengles banderetes « rojo-gualdo » com la flor d'un sarcasme a la mà.

Pobres infants! Poc saben, en sa felicitat innocència, els petits personatges tràgics que amb tal gesta esdevenen!

En llur edat primicera, el pas d'aquesta faràndula oficial, els semblarà enlluernadora epopeia, magne jornada de glòria, processó inoblidable d'una de tantes edicions de « l'alegria que passa » que formen època en la vida letàrgica del poblet. Aquella banderola virolada que, en plena inconsciència, avui els voleia per la mà, els semblarà, en aquestes hores puerils, un joliu flameig de joia que els alçapremarà el cor.

Ai, però, com després, en les hores madures de la seva vida, totes aquestes coses s'els tornaran un pesombre!

En les hores inquietes de la joventut, en aquelles èpoques que el sentit conscient s'imposa i fa veure als homes les coses, no tansols com són, sinó també dintre l'aspecte de ço que representen, aquella faràndula de l'estultícia i de la barbàrie oficial els esquinçarà el cor com l'esquinça la figura fugitiva de la tragèdia. Quantes vegades en la bullida gloriosa d'aquella sang dels vint anys, els adés infants, no sentiran com aquella banderola « rojo-gualdo » d'un dia els blaïrà la mà com una bafarada bullenta d'indignació i de vergonya! Quantes vegades aquests infants de Catalunya que han estat espiritualment amputats en son temps escolar, no veuran, dintre la febre de recuperar el temps perdut, la processó obsessionant d'aquelles coses monstres i incomprendibles que a l'escola oficial espanyola els entatxonaven en la testa. I quin desesper el d'aquell que, en la febra conscient de l'apendre, descobrirà el llastre indestructible d'aquells deu anys d'ensenyança criminal amb una llengua estrangera no apresada encara i per mitjà d'un sistema pedagògic atrotinadament misèrrim!

Els pares catalans que, passius, emperits en la pau viciosa dels poblets, no donen cap importància a les ànsies de recobriment de la Pàtria, caldrà que mediteixin una mica sobre aquests problemes que atenyen directament l'ànima dels fills llurs. No es tracta pas d'una qüestió de catalanisme. Es tracta simplement d'una qüestió anti-criminal. Que els pares catalans meditin com el fet de l'ensenyança en les absurdes condicions exposades, inutilitza els primers anys de la formació educativa dels seus fills. Que pensin com l'amputació salvatge dels primers brostons de l'arbre tendre del coneixement, és la ruïna gairebé completa de la intel·ligència dels seus fills. No vulguin mai els pares catalans que la llur dessídia actual sigui més tard, anc que timidament, maleïda per la seva propia fillada. Es comòde, certament, excusar-se amb la fatalitat i la disort de la Pàtria, però que es pensi que tenim l'obligació de vèncer-la aquesta fatalitat, suscitada només per la resignació vergonyosa dels catalans. Que no hi vagin, val més, la quitxalla a l'escola, Si a la educació dels nostres fills hi posem com a cosa prèvia l'alliberament de la Pàtria, per molt que es tardés a alliberar aquesta, no es portaria en l'intel·lecte dels infants l'endarreriment i l'obstacle que s'hi porta ara amb aquests monstruosos anys de salvatge educació primària.

I ço revoltant del cas és encara el trist espectacle que al costat de la passivitat dels indiferents, hi ha l'exercible fauna dels pares catalans que, mentres en l'escola oficial espanyola els assassinen espiritualment els seus fills, ells amb una inconsciència simplement escandalosa es passeigen amb l'escopeta del somatent al coll i investits d'uns càrregos públics que fan còmplices a ells mateixos d'aquest atemptat d'Espanya criminal contra l'ànima dels petits minyons catalans.

L'hora de la venjança, però, no els recaurà tampoc sobre la seva crm mesella solament. Quan la seva carn de ca, putrefacta i pestilent jeurà nou pams sota terra encara la venjança es continuarà en la seva memòria. Els passarà una cosa semblant a aquella paràbola del que escupia al cel. En l'esperit mutilat dels seus propis fills ells i tot hi passaràn també com un pesombre. Al costat d'aquells reis de la gloriosa (!) història espanyola, els quals des dels temps escolars tota la vida ens passen per la nostra ment amb una visió grotesca com